

Beregning av vanninnholdet i sand

Bilde tatt av Pascal Willuhn CC

Beskrivelse

Hensikten er at elevene skal gjøre målinger på mengde vann i en bestemt mengde sand og finne prosentvis innhold av vann.

Arbeidsoppdrag går ut på å:

- 1) Veie en bestemt mengde sand og måle volumet.
- 2) Varme opp sanden til ca. 105 °C og la den stå til den er tørr.
- 3) Veie opp sanden på nytt og beregne hvor mye vann det var i sanden. Vi skal også prøve å finne ut hvor mye volumet er minsket.

I forhold til regning som grunnleggende ferdighet i BA-faget dekker vi opp å beregne størrelser, vekt, volum og masse, samt måltaking.

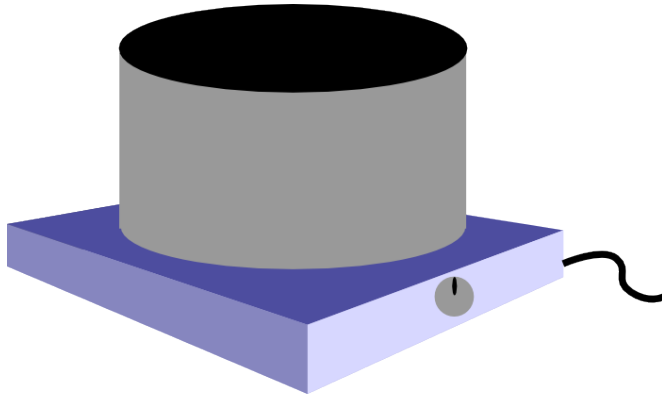
Ressurser

Skripesaker, våt sand, gjennomsiktig litermål, varmeplate, kjele og vekt.

Læringsaktiviteter

Mørtel

Ved framstilling av mørtel på en byggeplass er det avgjørende om sanden er oppbevart i sterkt sollys eller om det har regnet mye. Når det er mye vann i sanden vil den i verste fall svulle opp mot 40 %. Mister vi styring på mørtelsammensetningen, vil det føre til fargenyanser, sprekker eller lavere trykkfasthet.

1. Vei opp 1 kg våt sand i et litermål på en vekt.
2. Gjør en vurdering av hvor mye vann du tror kan være i sanda. Forklar hvordan du resonnerer.
3. Finn ut hvor mange desiliter 1 kg våt sand utgjør.
4. Varm opp sanda i en kjele eller et varmeskap ved ca 105°C. La sanda stå til den er helt tørr (i varmeskap kan det være best å la den stå over natt.)
5. Vei opp den tørka sanden på vekt.

Beregning:

Våt sand(1000g)

-Tørr sand

= Vann

Vanninnhold i prosent av tørr masse

$$100\% \cdot \frac{Vann}{Tørr\ sand} =$$

6. Mål opp hvor mange desiliter tørr sand du har etter tørking
Beregning av volumendring etter tørking

Våt sand (dl)

-Tørr sand (dl)

= grad av svelling(dl)

$$100\% \cdot \frac{Svelling\ (dl)}{Våt\ sand(dl)} =$$

7. Er mengde vann og grad av svelling proporsjonale? Vurder hvorfor.

VURDERING:

Her går det an å vurdere hvordan eleven gjennomfører oppgaven i forhold til

- Nøyaktighet i måltakingen
- Presentasjon av resultatene
- Vurdering av framgangsmåte
- Tidsbruk og effektivitet

FAG: Matematikk

PROGRAM: BA, NA

TRINN: Vg1

TID: 2 timer

KOMPETANSEMÅL:

Matematikk	<p>Tall og algebra</p> <ul style="list-style-type: none"> • gjere overslag over svar, regne praktiske oppgåver, med og utan tekniske hjelpemiddel, og vurdere kor rimelege resultata er • tolke og bruke formler knyttet til dagligliv, yrkesliv og programområde • rekne med forhold, prosent, prosentpoeng og vekstfaktor • behandle proporsjonale og omvendt proporsjonale storleikar i praktiske samanhengar <p>Geometri</p> <ul style="list-style-type: none"> • rekne med ulike måleeiningar, bruke ulike målereiskaper, og vurdere
------------	---

NØKKELOD: svelling, mørtel, måleenheter, prosentvis endring, proporsjonalitet.

FORFATTER: Harald Breilid, Kjersti Knudsen